

הכנסת
הוועדה המיוחדת לזכויות הילד

2025-190089
יום שני, ה' בחשוון תשפ"ו
27 באוקטובר 2025

לכבוד
שר החינוך, מר יואב קיש
שר האוצר, ח"כ בצלאל סמוטריץ'
השרה לשוויון חברתי, ח"כ מאי גולן
מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי, מר ינון אהרוני
מנכ"ל משרד הבריאות, מר משה בר סימן טוב
יו"ר המרכז לשלטון מקומי, מר חיים ביבס
יו"ר המרכז לשלטון איזורי, מר שי חג'ג'
מנכ"ל לית המועצה להשכלה גבוהה, ד"ר מאיה לוגסי בן חמו
מנכ"ל קופת חולים כללית, מר אהוד דודסון
מנכ"ל קופת חולים מאוחדת, מר עוזי ביתן
מנכ"ל לית מכבי שירותי בריאות, גב' סיגל דדון-לוי
מנכ"ל קופת חולים לאומית, מר נסים אלון

שלום רב,

הנדון: מענים רגשיים ונפשיים לילדים מהחברה הערבית

ביום ה' בחשוון תשפ"ו, 27 באוקטובר 2025, הוועדה המיוחדת לזכויות הילד בראשות ח"כ קטרין קטי שטרית קיימה ישיבה בנושא: "מענים רגשיים ונפשיים לילדים מהחברה הערבית" אותו יזמה ח"כ עאידה תומא סלימאן.

בדיון עלו הסוגיות הבאות:

מספרם של הילדים ובני הנוער בישראל המתמודדים עם קשיים רגשיים ונפשיים עלה בשנים האחרונות על רקע הקורונה והמלחמה. ילדים ובני נוער מהחברה הערבית מתמודדים בנוסף עם האלימות בחברה הערבית שמחלחלת למוסדות החינוך.

מתוך 213 קורבנות האלימות בחברה הערבית בשנה האחרונה, 10 הם מתחת לגיל 18. הורים מדווחים שילדיהם חיים בפחד ובחרדה וחווים תחושות של גזענות ואי ביטחון.

משרד החינוך - הנושא השנתי במערכת החינוך בחברה הערבית הוא "חיזוק החוסן ומניעת אלימות". מנהלי מוסדות החינוך הונחו לרכוש לפחות 4% מתוכניות הגפן בנושא זה.

נתוני ראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך): בחברה הערבית - 15% מהתלמידים דיווחו על אלימות בעוד שבחברה היהודית 18% מהתלמידים - ההסבר לכך נעוץ במודעות מנהלי בתי הספר לנושא והפעילות האינטנסיבית של הצוותים החינוכיים בתחום זה.

משרד החינוך מתגבר את המענים הרגשיים והנפשיים על ידי מתן שעות נוספות וסלי תגבור ייעודיים לחברה הערבית. בעקבות הסכם השכר עם הפסיכולוגים בשירות הציבורי יש עליה באיוש התקינה. לא בכל היישובים הערביים יש שפ"ח (שירות פסיכולוגי חינוכי).

ביישובים בהם האלימות היתה חמורה מאוד - ג'דידה מכר, חורה אום אל פחם - הוקמו כפיילוט שולחנות עגולים בשיתוף נציגי הרשות המקומי, הרשות לביטחון קהילתי משרד החינוך ועוד, במטרה לטפל בסוגייה.

מצוקת כח אדם במקצועות טיפוליים. אחוז הסטודנטים הערבים מסיימי מסלולי הלימוד בתחומי הפסיכולוגיה, הפסיכיאטריה והעבודה סוציאלית קטן משמעותית משיעורם בחברה. בדיון נשמעו מספר הצעות לפתרון הבעיה:

שיריון מלגות ללימודי פסיכולוגיה, התאמת מבחן המעבר בין תואר ראשון לתואר שני בפסיכולוגיה, מסלול ישיר לפסיכולוגיה, תוספת תקציבית למוסדות שמקבלים סטודנטים ערבים, פתיחת תוכניות לימודים לימוד ייעודיות לסטודנטים ערבים, פתיחת תוכניות השלמה למסיימי לימודים בחו"ל, פתיחת תקני התמחות בפסיכיאטריה ועוד.

מרכזי חוסן – מתוך 16 מרכזי חוסן קיימים, 3 מיועדים לחברה הערבית. שני מרכזי חוסן במימון משרד הבריאות ואחד במימון משרד הרווחה והביטחון החברתי (להלן - משרד הרווחה).

מרכזי החוסן מעניקים טיפולים קהילתיים/קבוצתיים וכן טיפולים פרטניים. הטיפולים הקבוצתיים חשובים מפני שבחברה הערבית עדיין יש הימנעות מלפנות לקבלת טיפול נפשי בשל סטיגמה. ייעוד המרכזים הוא לטפל במצבי חירום ודחק בעקבות מצבים בטחוניים. "אלימות ברחוב" לא נכנסת בגדר ההגדרה "מצבים בטחוניים", לכן המרכזים לא יכולים לטפל במצוקות שנובעות מאירועי אלימות בחברה הערבית.

בשל המלחמה תוקצבו המרכזים בתקציב נוסף, אך לקראת שנת 2026 התקציב שהתווסף אמור להיגרע, למרות שההשלכות של המלחמה על הילדים ובני הנוער עדיין נוכחות. להפעלת מרכזי החוסן לחברה הבדואית בדרום דרושים 2 מליון ₪ כדי להמשיך לעבוד בהיקף בו עבד בשנה הנוכחית.

החלטות הוועדה:

הוועדה קובעת שעל כל הגורמים לשלב ידיים כדי לטפל באלימות בחברה הערבית בצורה מערכתית.

למשרד הרווחה, למשרד הבריאות ולמשרד החינוך

1. הוועדה קוראת לפתח מענים רב-מערכתיים מותאמים לנפגעי האלימות בחברה הערבית.

למשרד החינוך

2. הוועדה קוראת להרחיב את המענים הרגשיים והנפשיים לתלמידים מהחברה הערבית.
3. הוועדה קוראת לקבוע מפתח תקינה ייחודי לפסיכולוגים חינוכיים בחברה הערבית, ולעדכן את המפתח שלא עודכן יותר מ-30 שנה.
4. הוועדה קוראת להרחיב את הפיילוט לטיפול באלימות בחברה הערבית המתקיים ברשויות חורה, ג'דידה מכר ואום אל פחם, ליישובי נוספים.

למשרד החינוך ולמרכז לשלטון מקומי

5. הוועדה קוראת להקים יחידת שפ"ח בכל יישוב ערבי.

למשרד הבריאות ולמל"ג

6. הוועדה קוראת לפעול להגדלת מספר הבוגרים והעוסקים במקצועות הטיפוליים בקרב החברה הערבית (בעיקר תואר שני בפסיכולוגיה) על ידי הסרת החסמים שהוזכרו בדיון ומבקשת את עמדת המל"ג בנושא.

למשרד הבריאות ולמשרד הרווחה

7. הוועדה קוראת לעדכן את הגדרת ייעוד מרכזי החוסן כך שגם סובלים מדחק הנובע מפגיעה בביטחון האישי ואלימות יוכלו לקבל טיפול במרכזים.
8. הוועדה קובעת שמספר מרכזי החוסן לחברה הערבית נמוך מאוד וקוראת להקים מרכזי חוסן נוספים.

למשרד הבריאות, למשרד האוצר ולמשרד לשיוויון חברתי ולמשרד הרווחה

9. הוועדה קוראת לא לקצץ את התקציב שניתן למרכזי החוסן בעקבות המלחמה ולתקצב את כלל המרכזים כדי שיתנו מענה לצרכים הרבים.

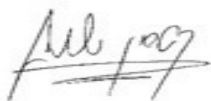
למשרד האוצר

10. הוועדה קוראת למשרד האוצר להעביר למשרד לביטחון לאומי את התקציב המיועד לרשות לביטחון קהילתי (רב"ק) על מנת לאפשר המשך הפעלת תוכניות הרב"ק ברשויות המקומיות.

לקופות החולים

11. הוועדה מבקשת לקבלת נתונים בנוגע למספר הילדים המטופלים רגשית-נפשית בכל קופה, בפילוח לפי יהודים/ ערבים כולל זמני המתנה בכל שירות.

בברכה,

קטי קטרין שטרית
יו"ר הוועדה לזכויות הילד

